

ZATRUCIA

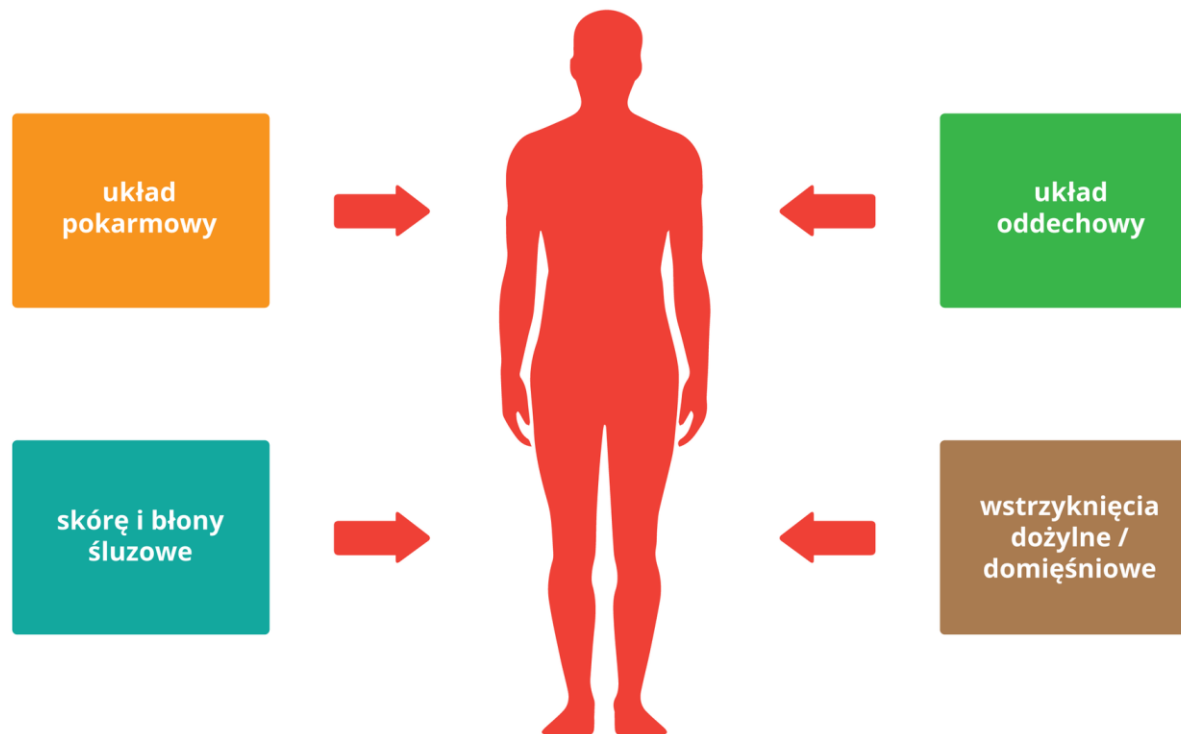
POSTEPOWANIE

ZATRUCIA

Nauka zajmująca się truciznami to **toksykologia**. Jej nazwa pochodzi od łacińskiego słowa toxicus – 'trucizna' i greckiego logos – 'nauka'.

ZATRUCIA

Trucizny mogą być wprowadzane lub przedostawać się do organizmu przez:

Zatrucia są najczęściej wywoływane przez:

- leki (nasenne, psychotropowe i przeciwbólowe),
- środki ochrony roślin (pestycydy),
- rozpuszczalniki i artykuły gospodarstwa domowego,
- alkohol – metylowy i etylowy,
- tlenek węgla – czad,
- bakterie salmonelli,
- jad kiełbasiany,
- narkotyki,
- muchomora sromotnikowego.

Rodzaje i przyczyny zatruc

Ze względu na szybkość działania trucizny w organizmie zatrucia dzielimy na trzy grupy:

1. Zatrucia ostre charakteryzują się bardzo szybkim rozwojem szkodliwych zmian w organizmie. Powstają w krótkim czasie po wprowadzeniu jednorazowej dawki trucizny. Na ogół objawy uszkodzenia organizmu lub śmierć występują w ciągu 24 godzin od przedostania się trucizny do organizmu.

2. Zatrucia podostre to szkodliwe zmiany w organizmie występujące mniej gwałtownie, po podaniu jednorazowej lub kilkakrotnej dawki.

3. Zatrucia przewlekłe powstają wskutek działania małych dawek trucizny podawanych przez dłuższy okres, na ogół pod wpływem kumulacji trucizny w organizmie.

Ze względu na skutki działania trucizny zatrucia dzielimy na:

1. Zatrucia odwracalne to takie, w przypadku których po przerwaniu wchłaniania trucizny, organizm wraca całkowicie do zdrowia. Trucizna najczęściej zostaje zupełnie usunięta z organizmu.

2. Zatrucia nieodwracalne natomiast pozostawiają zmiany w funkcjonowaniu organizmu, nawet po całkowitym wyeliminowaniu z niego trucizny. Zazwyczaj skutki pozostają odczuwalne do końca życia. Biorąc pod uwagę przyczyny powstawania zatruc, można je podzielić na rozmyślne i przypadkowe:

- **Zatrucia rozmyślne (samobójcze lub zbrodnicze)** to najczęściej zatrucia ostre. Dochodzi do nich w wyniku przestępstwa lub chęci pozbawienia się życia. Przyczyny zatruc samobójczych to m.in. choroby psychiczne i (coraz częściej) depresja.
- **Zatrucia przypadkowe** mogą być ostre lub przewlekłe. Najczęstsze ich przyczyny to: roztargnienie, pośpiech, pomyłka, nieświadomość zagrożenia, nieprzestrzeganie przepisów i zasad BHP.

Pierwsza pomoc w przypadku zatrucia:

- zadбай o własne bezpieczeństwo – szczególnie istotne jest to w przypadku jednoczesnego zatrucia więcej niż jednej osoby,
- przerwij wchłanianie trucizny,
- sprawdź, czy zatruty jest przytomny i czy oddycha – postępuj zgodnie z algorytmem BLS,
- wezwij pomoc,
- spróbuj zidentyfikować truciznę,
- nie zostawiaj poszkodowanego samego.

Odtrutka, antidotum – substancja mająca zdolność neutralizacji lub zmniejszenia toksyczności trucizny.

Jej działanie najczęściej polega na tworzeniu z trucizną niewchłanianego lub mniej toksycznego związku chemicznego.

Rodzaje odtrutek:

- odtrutki swoiste (skierowane przeciw konkretnej truciźnie),
- nieswoiste (ogólne, na przykład mleko lub węgiel aktywny przy zatruciach doustnych).

Odtrutki swoiste, np.:

1. substancje blokujące przemiany metaboliczne trucizn (stosowane jeśli trujące są metabolity):

- etanol – w zatruciach alkoholem metylowym i glikolem etylenowym uniemożliwia powstanie toksycznych metabolitów (formaldehydu, kwasu mrówkowego, toksycznych pochodnych glikolu).

2. odtrutki swoiste oparte na działaniu przeciwciał:

- przeciwciała przeciw jadowi żmii,
- Surowica.

Odtrutki swoiste, np.:

3. antagonisty działania farmakologicznego trucizn. Działają przez zablokowanie receptorów, z którymi wiąże się trucizna.

- nalokson – w zatruciach opioidami,
- flumazenil – w zatruciach benzodiazepinami,
- atropina w zatruciach insektycydami fosforanoorganicznymi i innymi związkami fosforoorganicznymi,
- penicylina krystaliczna – w zatruciach muchomorek sromotnikowym.

Odtrutki nieswoiste, np.:

- tlen – w zatruciach tlenkiem węgla, siarkowodorem,
- węgiel aktywny (adsorbujący toksyny na swojej powierzchni)
ciekła parafina,
- mleko – w zatruciach substancjami żrącymi, metalami ciężkimi,
czwartorzędowymi solami amoniowymi,
- mocna herbata – w zatruciach alkaloidami i glikozydami nasercowymi,
- skrobia – w zatruciach substancjami żrącymi, kwasami organicznymi i
nieorganicznymi, jodyną,
- białko jaj – w zatruciach substancjami żrącymi i metalami ciężkimi.

ZATRUCIA!

- Konsultacja toksykologiczna!!!
- W Oddziale Toksykologii hospitalizowani są chorzy:
 - wymagający specjalistycznego leczenia toksykologicznego,
 - będący w stanie bezpośredniego zagrożenia życia,
 - niewydolni krążeniowo i oddechowo,
 - z wtórnymi uszkodzeniami narządów mięszowych, wymagający podawania swoistych odtrutek, leczenia nerkozastępczego oraz hyperbarycznego.